7/4708 (96 -4-

T.C
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Sayı : B 14.0.BHİ 01-225
Konu: Yazılı Soru Önergesi

16.10.2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İlgi: 25.9.2001 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/4708-11454/27359 sayılı yazınız.

Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 1.10.2001 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-553-121/4612 sayılı yazısı.

Giresun Milletvekili Rasim ZAİMOĞLU'nun , Sayın Başbakana tevcih ettiği ancak Sayın Başbakan tarafından kendileri adına koordinatörlüğümde cevaplandırılması istenilen (7/4708) esas nolu yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

A.Kenan TANRIKULU
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Ek: 3 sayfa önerge cevabı

DAĞITIM :

Gereği :
T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

Cevaplarda ilgili yazının çıktığı daire, tarih ve numaralarının tam olarak yazılması rica olunur.

GİRESUN MİLLETVEKİLİ SAYIN RASİM ZAİMOĞLU'NUN YAZILI SORULARINA İLİŞKİN CEVAPLARIMIZ

1,2,3) 1964 yılından itibaren Devlet destekleme alımları kapsamında tutulan fındık 1994 yılında uygulamaya konulan istikrar tedbirlerinin sonucu diğer ürünlerde olduğu gibi destekleme alımları kapsamından çıkarılmıştır. 1994 yılından sonraki dönemde Fiskobirlik alımlarını Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu kaynaklarından sağlanan kredilerle kendi nam ve hesabına gerçekleştirmiştir.

Tarım satış kooperatifleri ve birliklerinin yeniden yapılandırılması için çerçeve oluşturan 4572 sayılı Kanun 16 haziran 2000 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun'la kooperatif ve birlikler özerkleştirilmiş ve bu kuruluşların, idari ve mali yönden bağımsız, kendi kendilerini sürdürebilir ve piyasa koşullarında rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulabilmesi ve mevcut sorunlarının çözümü amacıyla uygulanacak, bir yeniden yapılandırma programının yasal çerçevesi oluşturulmuştur. Böylece Fiskobirliğin gerçek sahipleri olan ortaklar tarafından yönetilmesi sağlanmıştır.

Bu çerçevede 1994 yılından bu yana destekleme alımı yapılmaması ve 4572 sayılı özerkleşme yasası da göz önünde bulundurulduğunda hükümet tarafından fındık taban fiyatının açıklanması mümkün değildir. Nitekim fındık alım fiyatları 2001/2002 ürün alım dönemi başında da Fiskobirliğin yetkili organları tarafından belirlenerek açıklanmıştır.

Fiskobirlik 2001/2002 kampanya dönemi başlangıç alım fiyatlarını % 50 randımanlı Giresun kalite fındık için 1.525.000 TL/kg, levant kalite için 1.500.000 TL/kg olarak 19 Ağustos'da açıklamıştır. Başlangıç alım fiyatına eylül, ekim, kasım ve aralık aylarında 25.000 TL/kg ilave edilerek kademeli fiyat uygulanması ve ödemelerin peşin yapılması kararlaştırılmıştır.

Alım fiyatları Birlik yetkili organlarınca Türkiye üretimi ve mali imkanları göz önünde bulundurularak belirlenmiştir. Ancak bakanlığın girişimleri sonucunda peşin ödeme sisteminin bu yıl da uygulanması için Fiskobirliğe kaynak sağlanmıştır.

Fındık ile ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla oluşan fındık maliyetini tespit komisyonu 2001 yılı ürünü fındık üretici maliyetlerini 115 kg/da verimlilik esasına göre 1.415.500 TL/kg, 120 kg/da verimlilik esasına göre 1.356.500 TL/kg olarak belirlemiştir. Buna göre alım fiyatının maliyetin altında olduğunu söylemek mümkün bulunmamaktadır.

Diğer taraftan ülkemiz fındık üretiminin tek başına dünya fındık talebini karşılayacak miktarda gerçekleştiği ve özellikle rekoltenin yüksek olduğu dönemlerde ülkemizde kalan fındık stoklarının önemli boyutlara ulaştığı bilinmektedir. Ülkemizde ve özellikle Fiskobirlik elinde kalan bu stokların piyasada değerlendirilme imkanı kalmadığından yağlık olarak işlenmektedir. Dolayısıyla yüksek alım fiyatının hazineye getirdiği külfet de büyük olmuştur.

4) Dolar bazında yüksek alım fiyatının açıklandığı dönemlerde ihraç fiyatlarının belli bir seviyede tutulması sonucu dünya fındık arz-telep dengesini sağlamanın maliyeti ülkemize yüklendiği gibi bundan rakip ülkelerdeki üreticiler de yararlanmıştır. Ayrıca daha önce fındık üretiminde bulunmayan ülkelerde fındık bahçelerinin oluşmasına neden olabilecek önemli sonuçlar doğurmuştur. İç piyasa açısından bakıldığında ise Dolar bazında yüksek alım fiyatı açıklamasının piyasa dengesinin oluşması için her zaman yeterli olmadığı bunun kadar peşin ödemenin de önemli olduğu anlaşılmıştır. Geçmiş dönemlerde iç piyasada fındık fiyatları Fiskobirlik alım fiyatının yarısı

seviyesinde oluşurken geçen dönem peşin ödemeye bağlı olarak Birlik alım fiyatının üzerinde gerçekleşmiştir. Bu yıl da peşin ödeme sisteminin benimsenmesinin önemi burada ortaya çıkmaktadır.

Bu yıl yüksek rekolte ve ülkemizde yaşanan ekonomik kriz sonrasında Dolar kurundaki artışın da etkisiyle ihraç fiyatlarında sezon başında bir miktar düşme olmuştur. Ancak ihraç fiyatlarında meydana gelen düşüşün ülkemizin fındık ihracatından elde ettiği döviz gelirlerinde bir azalmaya neden olmayacağı hatta ihracat miktarında meydana gelen artış sayesinde arz fazlası ürünlerin külfetinden kurtulma imkanının ortaya çıktığı da düşünülmektedir.

Nitekim bu ihracat sezonunun 5. Haftasında 63.318 ton iç fındık ihraç edilmiştir. Geçen sezonunu aynı haftasında ise 31.402 ton ihracat gerçekleşmiştir. Geçen yılın aynı dönemiyle karşılaştırıldığında bu yıl fındık ihracatında % 102 oranında artış kaydedilmiştir. Dolayısıyla dünya pazarlarında iddialı olduğumuz fındık ürününde ülkemizin etkinliği devam etmektedir.

5) Bilindiği gibi 4572 sayılı Kanunda mali disiplini sağlamak amacıyla kooperatif ve birliklerin yeniden yapılandırılmasında kullanılabilecek kaynaklara sınırlama getirilmiştir. Bu kuruluşlara, genel bütçeden yeniden yapılandırma amacıyla 2000 yılı bütçesinden tahsis edilen ödenekler ile uluslararası finans kuruluşlarınca desteklenen projeler için sağlanan doğrudan ya da dolaylı mali kaynaklar ve kredi teminatları dışında Devlet veya diğer kamu tüzel kişilerinden herhangi bir mali destek sağlanamayacağı öngörülmüştür.

4572 sayılı Kanunda birliklere kullandırılabilecek kaynaklara sınırlama getiren hüküm, fındık dikim alanlarını sınırlayan projenin bu yıl için uygulama imkanının bulunmadığının anlaşılması ve beklenen yüksek fındık rekoltesi göz önünde alınarak Bakanlığımızca sezon başlamadan önce ortaya çıkabilecek sorunlar üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır.

Bu kapsamda 2000/2001 kampanya döneminde ürün alımlarının finansmanı için kullandırılan DFİF kaynaklı kredilerin vadesinde ödenmesi yerine yıl sonuna kadar ertelenerek 2000 yılı ürünlerin satışından elde edilen gelirlerin 2001/2002 kampanya döneminde kullanılabilmesi imkanı sağlanmıştır. Böylece Fiskobirliğe daha dönem başında ürün alımlarının finansmanı için yaklaşık 100 trilyon Liralık finansman yaratılmıştır.

Ayrıca karşılaşılabilecek muhtemel sorunlara çözüm bulmak amacıyla fındık konusu Bakanlar Kurulu gündemine taşınmış ve mevcut kaynakların önemli bir bölümünün Fiskobirliğe tahsisi yönünde görüş birliği oluşmuştur.

Fiskobirlik 3.10.2001 tarihi itibarıyla üretici ortaklarından rekor düzeyde 121.187 ton ürün almıştır geçen yıl aynı gün itibarıyla Birlik alımları 75.588 tondur. 16 tarım satış kooperatifleri birliği ve 20 ayrı ürün arasında mevcut imkanların büyük bir kısmı Fiskobirlik ve fındık için kullanılmaktadır. Bu yıl da aynı şekilde fındık alımları için Fiskobirliğin finansman ihtiyacı zamanında temin edilmiş ve güçlü bir alıcı olarak piyasada bulunması için bütün tedbirler alınmıştır. Önceki dönemlerde hiç gerçekleşmemiş bir biçimde kampanya döneminin ilk ayında Fiskobirlikçe ortaklarına 125 trilyon Lira ödemede bulunulmuştur. Fiskobirlik ortakları tarafından getirilen tüm ürünü bedelini peşin ödeyerek alabilecek durumdadır.

7/4708 -7-

199

6,7,8) Fiskobirlikçe açıklanan başlangıç alım fiyatına Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarında 25.000 TL/kg ilave edilerek kademeli fiyat uygulanması kararlaştırılmıştır.

Fiyatlar Fiskobirlik yetkili organlarınca mali imkanları ve piyasa koşulları göz önünde bulundurularak açıklandığından Bakanlığın herhangi bir müdahale yetkisi bulunmamaktadır.

Diğer taraftan tarımda mevcut destekleme politikalarının değiştirilerek çiftçilere doğrudan gelir desteği sağlanmasına yönelik Bakanlar Kurulu Kararı 3.5.2001 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu karar kapsamında üreticilere işledikleri tarım alanları dikkate alınarak doğrudan gelir desteği ödenmesi kararlaştırılmıştır. Bu yolla da üreticilere bir miktar gelir transferi sağlanacaktır.

Bilindiği gibi ülkemizde yürütülmekte olan tarımda yeniden yapılandırma çalışmalarının birer alt bileşeni olan tarım satış kooperatif ve birliklerinin özerkleşmesi ve alternatif ürün projelerinin uygulanmasında birlikteliğin sağlanması planlanmıştır. Bu kapsamda "Fındık Alanlarının Tespitine ve Sökülen Fındık Bahçeleriyle Birlikte Yerine Alternatif Ürün Yetiştireceklerin Desteklenmesine Dair Karar" ın yürürlüğe konulması Bakanlar Kurulunca 28.03.2001 tarihinde kararlaştırılarak 24.04.2001 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Dünya fındık üretiminde önemli payı olan ülkemizde yıllardır arz fazlası fındık stoklarının kamuya getirdiği mali külfetten kurtulmak için bu konudaki yasal düzenlemelerin uygulamasında kararlılık gösterilmesi önemli hale gelmiştir.

Gerçek fındık üreticisinin fındık üretiminden vazgeçirilmesine yönelik niyet olmadığı gibi bu düşüncenin oluşmasına neden olabilecek herhangi bir uygulama da söz konusu değildir.

Ancak arz fazlalığı bulunan ürünlerin üretim miktarlarının sınırlandırılarak ülkenin ihtiyacı bulunan ve dışarıdan ithalat yoluyla temin edilen alternatif ürünlerin üretimini artırmak amacıyla söz konusu alternatif ürünleri yetiştiren üreticilerin desteklenmesine yönelik projeler hazırlanmıştır. Projenin sonuçları alındığında Türkiye fındık üretimi talep ölçüsünde sınırlandırılabileceğinden Fiskobirlik, üreticiyi korumak amacıyla piyasaya müdahale sorumluluğundan kurtularak ticari alanda iktisadi esaslara göre faaliyet gösterme imkanına kavuşabilecektir.

Fındık dikim alanlarının sınırlandırılması ve sökülen fındık bahçelerinin yerine önerilen alternatif ürünlerin dikilmesini sağlayacak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yürütülen projeye Dünya Bankasınca ARIP projesi kapsamında 157 milyon Dolarlık kredi sağlanması öngörülmüştür.